

втручання органів державного управління у ринковий механізм.

Сформовано основні важелі та інструменти державного регулювання інвестиційного процесу. В цілому також сформовано інфраструктуру та інститути ринку інвестицій.

Таким чином, демократизація економіки пов'язана з залученням широких верств до інвестиційного процесу. В зв'язку з цим необхідне удосконалення відносин власності. Необхідно запропонувати інституційні структури, які б гарантували захист прав інвесторів [3]. Розвиток інститутів конкуренції та банкрутства пов'язаний з захистом прав інвесторів.

Потрібен розвиток регіональних фондів ринків та удосконалення системи управління корпоративними правами.

Розв'язання проблем і недоліків інвестиційного процесу дозволить ефективно управляти ним шляхом застосування різних варіантів регіональної політики.

Література: 1. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002 – 2011 роки. Розвиток інститутів конкуренції та банкрутства, пов'язані із захистом прав інвесторів. //Урядовий кур'єр. — 4 червня 2002 року. — №100. — С. 5 – 12. 2. Веймер Д.Л., Вайнінг А.Р. Аналіз політики: концепції та практика: Пер. з англ. /За наук. ред. О. Кілієвича. — К.: Основи, 1998. — 656 с. 3. Міщенко В., Науменкова С. Проблеми вдосконалення управління державними корпоративними правами //Економіка України. — 2002. — №5. — С. 29 – 36.

ПРО РЕГІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 332.1:658.152+658.589

Абрамова І.М.

Ресурсна спадщина та надбання планової економіки, які дісталися у спадок нашій країні та Харківщині зокрема, не сприяли ефективному входженню в ринок. Тому без підтримки з боку держави збереження індустріального потенціалу як Харківщини, так і всієї країни неможливе. Харківські промислові підприєм-

ства втрачали ринки збуту внаслідок суверенізації країн СНД, зовнішньополітичного вибору України, значних обмежень на продукцію подвійного призначення тощо. Велика роль у занепаді промисловості і суб'єктивного фактору є мотивації керівників підприємств, які не докладають достатніх зусиль для належного розвитку виробництва в ринкових умовах.

Бути чи не бути Харківщині потужним науково-промисловим комплексом залежить як від самих підприємств, так і від підтримки держави. На сьогодні держава розробила преференційні механізми для вітчизняних підприємств, які прагнуть модернізуватися, оновлювати виробництво й розвиватися. Для Харківщини — це два закони України про спеціальний інвестиційний режим та про технопарки, зокрема НТК "Інститут монокристалів" [1, 2]. Спеціальні режими інвестиційної та інноваційної діяльності створюють умови для припливу капіталу і перетворення міста в один із центрів стрімкого розвитку бізнесу та нових технологій.

Відомо, що іноземний капітал у вигляді інвестицій та кредитів є не тільки одним із важливих джерел фінансування регіональної економіки, підвищення конкурентоспроможності продукції, створення нових підприємств і робочих місць. Як правило, іноземні інвестори разом з капіталом передають і сучасну організацію ведення бізнесу, нові стандарти фінансової діяльності та оцінки ефективності [3, с. 13].

Харківський регіон, маючи великий економічний потенціал, достатній рівень розвитку ринкової інфраструктури, високий рівень забезпечення кваліфікованими кадрами, стає більш привабливим для іноземних інвесторів. Завдяки існуванню пільгових режимів оподаткування та активній інвестиційній політиці облдержадміністрації, міськвиконкому, Харківської інвестиційної ради поживавився загальний інтерес іноземних інвесторів до регіону. Про це свідчать найвищі в Україні темпи приросту іноземних інвестицій протягом 2000 та 2001 років.

Незважаючи на зниження темпів інвестування в країні, за підсумками 2001 року область за обсягами залучення інвестицій посіла третє місце серед областей України — після м. Києва та Дніпропетровської області. Усього за 2001 рік залучено іноземних інвестицій на суму 48,8 млн. дол. США, за 2000 рік — 23,9 млн. дол. США. У першому кварталі 2002 року в економіку Харківської області іноземними інвесторами вкладено 8,3 млн. дол. США, що в 1,5 рази більше, ніж у першому кварталі 2001 року.

Разом з тим за показником іноземних інвестицій у розрахунку на душу населення наша область значно відстає від середньодержавного. Так, на кожного громадянина України припадає близько 80 дол. США залучених інвестицій, а в Харківській області — тільки 65 дол. США.

10 підприємств нашої області на 1.01.2002 р. зробили свої внески в економіку інших країн у обсязі 50,3 млн. дол. США, в т.ч. вісім — у Російську Федерацію, по одній — у Білорусь і Латвію. З одного боку, це дуже добре, бо відбувається інтеграція бізнесу різних країн. З іншого — цю ситуацію треба розглядати як невикористані резерви. Для бізнесу, який прагне розвиватися, потрібно створювати відповідні умови й у нас. Тому, що розширення бізнесу — це додаткові робочі місця, відрахування до бюджетів, низка контрактів для підприємців тощо.

Основним надбанням харківського інвестиційного досвіду є залучення машинобудівних та інших крупних підприємств міста до інвестиційного процесу. На початку 2001 року (за один рік функціонування спеціального режиму інвестиційної діяльності) звертав на себе увагу відносно невисокий процент інвестицій в основний пріоритетний для Харкова напрямок — машинобудування — 4%. За останній час ситуація суттєво покращилась і інвестиційний процес в машинобудуванні перейшов на якісно новий рівень. На сьогодні питома вага

інвестицій в машинобудування виросла до 42% від загального обсягу затверджених інвестицій. У обсязі фактично залучених інвестицій кожна п'ята гривня прямує в машинобудівний сектор.

За більш ніж 2 роки функціонування спеціального інвестиційного режиму в м. Харкові його підприємствами було фактично залучено та освоєно 27,7 млн. доларів інвестицій (у тому числі іноземних — 10,4 млн. доларів США). На рис. 1 наведена динаміка затвердження та фактичного залучення інвестицій за проектами, затвердженими Харківською інвестиційною радою.

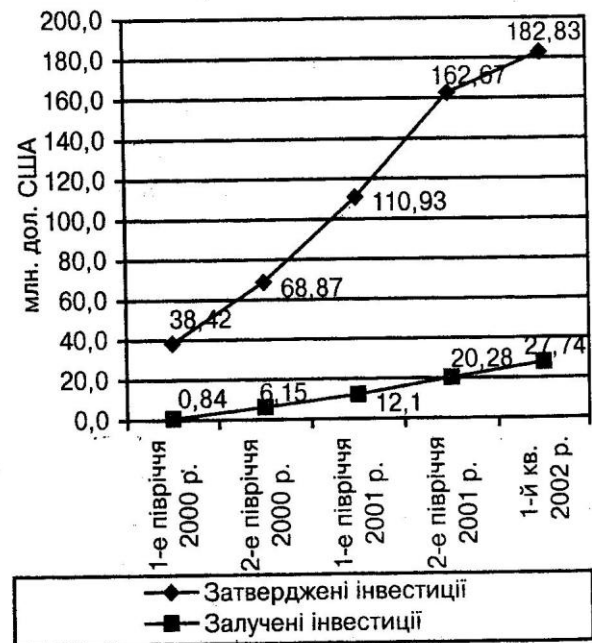

Рис. 1. Обсяги затверджених та фактично залучених інвестицій по ТПР у м. Харкові

Реалізація продукції підприємствами — суб'єктами СРІД (рис. 2) — почалася ще у 2-му кварталі 2000 р., тобто вже через 4 – 5 місяців після початку функціонування спеціального інвестиційного режиму в м. Харкові. На даний момент уже реалізовано продукції на загальну суму 404,7 млн. грн., із яких 17,7% — на експорт. На рис. 2 наведена динаміка обсягів

реалізації продукції як для національного споживання, так і на експорт.

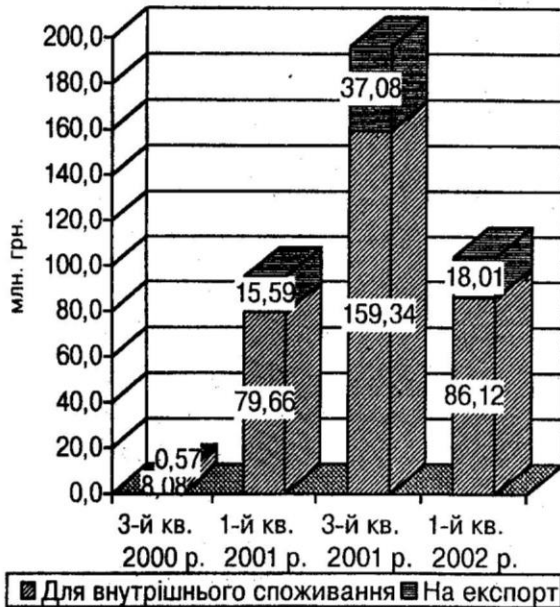

Рис. 2. Динаміка обсягів реалізації продукції по ТПР у м. Харкові

Для реалізації інвестиційних проектів підприємства — суб'єкти спеціального інвестиційного режиму — створили та зберегли більше 4 тис. робочих місць (рис. 3).

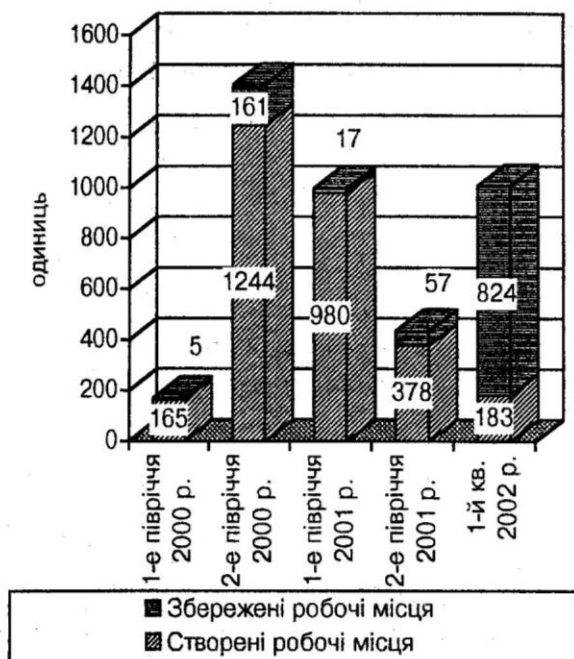

Рис. 3. Динаміка кількості створених та збережених робочих місць по ТПР у м. Харкові

Про ефективність пільгових режимів оподаткування можна скласти враження від наступних даних. Станом на початок 2002 року 49 країн світу вклали капітал в Харківський регіон у обсязі 192,5 млн. доларів США у 326 підприємств та організацій області. Харківська інвестиційна рада за два роки роботи ухвалила проекти по 55 проектах на 195 млн. дол. США.

Література: 1. Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території міста Харкова" // Урядовий кур'єр. — 2000. — 03.06. — №100. — С. 13. 2. Закон України "О специальном режиме инвестиционной и инновационной деятельности технологических парков" в сб. Технологические парки Украины. — Харьков: Центр "Харьковские технологии", 2002. — С. 64. 3. Інститути та інструменти розвитку територій. /За ред. С. Максименка. — К.: Міленіум, 2001. — 244 с.

МОДЕЛЮВАННЯ У ДОСЛІДЖЕННІ МЕЗОРІВНЕВОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

УДК 658.14/17

Ястремська О.М.

Економічно відтворювальні процеси в Україні за останні роки після кризового періоду розвитку характеризуються неоднозначними і навіть суперечливими тенденціями, про що свідчать дані табл. 1. Так, з 1996 по 2000 р. зменшується питома вага державного споживання, валових інвестицій, нагромадження основного капіталу, капітальних вкладень у загальному обсязі валового внутрішнього продукту, в той час як збільшується обсяг чистих прямих іноземних інвестицій. Це свідчить, насамперед, про недостатню активність національних інвесторів і підвищення інвестиційної привабливості України для інвесторів іноземних.

Одним із багатьох факторів, що сприяють залученню іноземного капіталу та стимулюють розвиток бізнесових процесів, є запровадження спеціальних режимів інвестиційної діяльності, території пріоритетного розвитку. Їхнє функціонування викликає об'єктивну необхід-